

Konsultacje
z zasadami

Konsultacje w ministerialnych programach współpracy z organizacjami pozarządowymi

Spotkanie w Ministerstwie Sprawiedliwości w ramach projektu
„Programy dla Zmiany”

FISE > Fundacja
Inicjatyw
Społeczno
Ekonomicznych

pracownia badań
i innowacji
społecznych

stocznia

Projekt współfinansowany z Funduszy EOG w ramach programu Obywatele dla demokracji

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
**eea
grants**

**FUNDACJA
BATOREGO**

**POLSKA FUNDACJA
DZIECI I MŁODZIEŻY**

www.konsultacjezasadami.pl

Okoliczności tłumaczące, dlaczego się z Państwem dzisiaj spotykamy?

- Siedem zasad konsultacji – okoliczności ich powstania i rola Stoczni w tym procesie
- Wysiłki podejmowane przez Stocznę na rzecz zakorzenienia 7 zasad w praktyce konsultacyjnej administracji publicznej:
 - współtworzenie części poświęconej konsultacjom publicznym w dokumencie przyjętym 5 maja przez Radę Ministrów: „Wytyczne do przeprowadzenia oceny wpływu oraz konsultacji publicznych w ramach rządowego procesu legislacyjnego”,
 - realizacja projektu systemowego „Konsultacje z zasadami” (w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z funduszy EOG), w tym przekonywanie do tego, że warto włączyć wątek konsultacyjny do właśnie tworzonych programów współpracy z NGO

Nowy kontekst (od 5.05.2015)

WYTYCZNE DO PRZEPROWADZENIA OCENY WPŁYWU ORAZ KONSULTACJI PUBLICZNYCH W RAMACH RZĄDOWEGO PROCESU LEGISLACYJNEGO

Wytyczne do przeprowadzania oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych zgodnie z § 24 ust. 3 uchwały nr 190 rady ministrów z 29 października 2013 r. - Regulamin pracy rady ministrów

Docelowo **dokument ma być dostępny na platformie internetowej i powiązany**, przy pomocy odnośników, **ze stronami internetowymi zawierającymi aktualne przykłady**, dobre praktyki oraz szczegółowe metody analiz i przeprowadzania konsultacji. Materiały na stronach będą aktualizowane, tak aby odzwierciedlały rozwój metod analitycznych i doświadczenia administracji w tym obszarze.

Treść „Wytycznych...”

- wyjaśnienie terminu „konsultacje publiczne”
- korzyści płynące z konsultacji
- wyzwania związane z prowadzeniem konsultacji
- realizacja 7 zasad konsultacji
- wytyczne do analizy interesariuszy
- wybrane metody prowadzenia konsultacji publicznych:
 - konsultacje online
 - inne formy konsultacji pisemnych
 - spotkania konsultacyjne (otwarte i dla uczestników konsultacji pisemnych)
 - wysłuchanie publiczne
- wykorzystanie informacji z konsultacji
- dokumentacja procesu konsultacji publicznych
- etapy prowadzenia konsultacji

Konsultacje publiczne w „Wytycznych”

- Szeroko rozumiane konsultacje powinny być prowadzone przez administrację na każdym etapie podejmowania decyzji czy pracy nad projektowanym rozwiązaniem. Rekomendowane jest ich rozpoczynanie już na możliwie wczesnym etapie prac.
- Celem konsultacji publicznych jest zebranie uwag do projektu dokumentu rządowego od podmiotów spoza sektora organów i instytucji państwowych, w tym zwłaszcza od organizacji społecznych, ale także po prostu wszystkich obywateli, którzy wyrażą chęć zgłoszenia takich uwag. Powinny więc one być prowadzone w sposób otwarty i powszechny, zapewniający każdemu obywatelowi dostęp do konsultowanych dokumentów i możliwość wypowiedzenia się, a także otrzymanie możliwe pełnie uargumentowanych odpowiedzi na zgłoszone uwagi.
- Samo pojęcie konsultacji publicznych odnosi się wyłącznie do prac nad projektami dokumentów rządowych (ustaw, rozporządzeń, założeń do ustawy, strategii, programów, stanowisk rządu do poselskich projektów ustaw). Projekt ustawy może zostać skierowany konsultacji publicznych (podobnie jak do uzgodnień lub opiniowania) po wpisaniu go do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów.

7 zasad konsultacji

Dobra wiara

Konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają siebie nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.

- Organizator konsultacji jest gotowy na opinie krytyczne oraz na wprowadzenie zmian w swojej propozycji, a uczestnicy procesu – na to, by zmienić zdanie, o ile padną przekonujące argumenty.
- Organizator konsultacji powinien w jasny i przystępny sposób przedstawić przedmiot konsultacji, jak długo mają trwać i kiedy planuje przedstawienie odpowiedzi na opinie i podsumowania wyników konsultacji.
- Organizator konsultacji musi dać zainteresowanym obywatelom odpowiedni czas na zebranie argumentów i przedstawienie odpowiedzi.
- Materiały do konsultacji muszą być przygotowane rzetelnie – a więc być jasne, zrozumiałe i możliwie zwarte (albo mieć zwarte i zrozumiałe streszczenie).
- Dobrą praktyką jest zaopatrzenie materiałów w pytania, by każdy mógł zrozumieć, przed jakim wyborem stoimy w danej sprawie.

Powszechność

Każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić w nich swój pogląd.

- Organizator konsultacji informuje o rozpoczęciu konsultacji w miejscu ogólnodostępnym (BIP, RPL lub strona internetowa Ministerstwa).
- Zalecane jest umieszczanie propozycji na publicznie dostępnej platformie internetowej służącej konsultacjom społecznym (www.konsultacje.gov.pl)
- Organizator konsultacji musi ustalić, kogo dana sprawa interesuje lub w szczególności sposób dotyczy oraz sporządzić publiczną listę interesariuszy, do których został przesłany konsultowany dokument. Lista taka powinna być jawna i otwarta na kolejne zgłoszenia.
- Organizator konsultacji musi zadbać o to, by dokumenty przedstawione online były w formacie umożliwiającym przeszukiwanie (zatem nie mogą to być wyłącznie skany-obrazy pism).
- Pomocniczo dokument powinien być także zamieszczony w jednym z technologicznie neutralnych formatów umożliwiających edytowanie.
- Organizator konsultacji powinien aktywnie docierać do zainteresowanych, zwłaszcza do grup, które nie korzystają z dostępnych mechanizmów konsultacji (nie wystarczy publikacja informacji o konsultacjach – należy zaprosić do udziału w konsultacjach osoby i instytucje z listy interesariuszy).
- Przedmiot konsultacji powinien być przedstawiony w sposób zrozumiały nie tylko dla ekspertów, ale i dla innych zainteresowanych nim obywateli.

Przejrzystość

Informacje o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji muszą być powszechnie dostępne. Jasne musi być, kto reprezentuje jaki pogląd.

- Organizator konsultacji informuje o harmonogramie konsultacji i umieszcza bez zbędnej zwłoki kolejne wersje dokumentu oraz zgłaszane uwagi.
- Jawne są wszystkie zgłoszone uwagi (i to, kto je zgłasza), a także odpowiedzi organizatora konsultacji.
- Organizator decyduje, czy dopuszcza opinie anonimowe, przyczyny przyjęcia takiego trybu postępowania muszą być wyjaśnione. Organizator konsultacji musi w takim przypadku wyjaśnić, jak rozkładają się opinie. Opiniom anonimowych nie można przyjmować podczas prac nad projektami aktów prawnych.
- Nie nazywamy konsultacjami publicznymi ani społecznymi zamkniętych spotkań eksperckich.

Responsywność

Każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie.

- Podsumowanie konsultacji powinno nastąpić w terminie podanym na początku konsultacji.
- Podsumowanie konsultacji powinno mieć formę publicznie dostępnego dokumentu z zestawieniem zgłoszonych opinii i merytorycznym odniesieniem się do nich. Konieczny jest załącznik ze zmienionym w wyniku konsultacji dokumentem i omówienie następnych kroków.
- Odpowiedzi muszą uzasadniać podjęte decyzje i być przygotowane w języku zrozumiałym dla pytających – czasem lepiej przygotować odpowiedzi zbiorcze, by umożliwić całościowy ogląd tematu. Jeśli w toku konsultacji organizator otrzymał bardzo dużą liczbę opinii i uwag, może zbiorcze, jasne odpowiedzi opublikować w jednym miejscu, do którego zabierający głos obywatele mają dostęp.
- Publikując wyniki konsultacji organizator konsultacji musi zadbać, by dowiedziały się o tym osoby, które zgłosiły opinie poprzez publikowanie odpowiedzi na ogólnodostępnym portalu, na którym prowadzone były konsultacje.
- Dobrze przygotowane odpowiedzi stają się wkładem w debatę publiczną – można się do nich odwoływać w dalszych dyskusjach.

Koordinacja

Konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie jak organizacyjnie.

- Zaczynając konsultacje trzeba więc wskazać ich gospodarza (osobę zapraszającą do konsultacji). Powinien to być ktoś, kto pełni istotne funkcje decyzyjne (minister, sekretarz stanu, dyrektor departamentu, ew. naczelnik), w zależności od zasięgu i przedmiotu konsultacji.
- Gospodarz konsultacji powinien angażować w proces konsultacji podległą mu administrację.
- Gospodarz może wyznaczyć koordynatora procesu konsultacji. Należy o tym poinformować uczestników konsultacji.

Przewidywalność

Konsultacje powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły.

- Nie można nazywać konsultacjami procesu akceptowania podjętych już decyzji.
- Nie można nazwać konsultacjami społecznymi zbierania opinii w czasie krótszym niż 7 dni.
- Konsultacji nie rozpoczyna się dopiero w momencie konfliktu. Dobrze przeprowadzone konsultacje mogą potencjalnemu konfliktowi zapobiec.
- Co do zasady proces konsultacji jest poprawny, jeśli:
 - zostaje uruchomiony na możliwie wstępnym etapie tworzenia polityk publicznych i ich założeń.
 - im wcześniej konsultacje się zaczynają, tym większy przynoszą pożytek.
 - czas przeznaczony na wyrażenie opinii na każdym etapie prac nie może być krótszy niż 7 dni, a 14 dni w przypadku aktu normatywnego ; ze jednak aby umożliwić partnerom społecznym przygotowanie konstruktywnych opinii czas ten nie powinien być krótszy 21 dni.
 - w harmonogramie konsultacji przewidziany jest czas na analizę opinii i przygotowanie odpowiedzi.

Poszanowanie interesu ogólnego

Organizator konsultacji przygotowując ostateczną wersję rozwiązania kieruje się interesem publicznym, a nie tylko poszczególnych grup.

- Celem konsultacji jest wzajemne wysłuchanie racji.
- Ktoś, kto zgłosił pogląd nieuwzględniony w ostatecznym stanowisku organizatora konsultacji, ma prawo dowiedzieć się, jakie stały za tym przesłanki.
- Podejmując decyzję organizator konsultacji kieruje się nie siłą nacisku, ale interesem publicznym i dobrem ogólnym. Bierze pod uwagę racje zgłaszane w trakcie konsultacji, a także to, przez kogo są wyrażane. Przeważać powinna jednak troska o szeroko rozumiany interes publiczny, w tym interes tych, którzy nie brali udziału w konsultacjach.

*„Organizatorzy konsultacji, jeśli istotnie zależy im na uzyskaniu wartościowych głosów ze strony obywateli, **powinni stworzyć odpowiednie ku temu warunki techniczne i organizacyjne, w tym zaplanować odpowiednie działania informacyjne oraz dobrać najlepsze metody zasięgania opinii na temat przedmiotu konsultacji.** W konsultacjach publicznych należy szczególnie dbać o przejrzysty i zrozumiały dla obywatela język.”*

Dlaczego warto włączyć wątek konsultacyjny do programu współpracy z NGO?

- „konfirmacja” konsultacji
- szczególna rola organizacji pozarządowych
- możliwość wypracowania spersonalizowanych rozwiązań pod kątem konkretnego resortu

Np.:

- możliwość zapisania się do bazy interesariuszy
- otwarte spotkania dla organizacji (rozwiązanie „systemowe”)
- formuły konsultacji online
- rozwiązania na rzecz transparentności
- organy kolegialne i doradcze -> zachęta do tworzenia? lepsze wykorzystanie istniejących ciał?

Dlaczego warto włączyć wątek konsultacyjny do programu współpracy z NGO?

- „konfirmacja” wagi konsultacji
- szczególna rola organizacji pozarządowych
- możliwość wypracowania spersonalizowanych rozwiązań pod kątem konkretnego resortu

Np.:

- możliwość zapisania się do bazy interesariuszy
- otwarte spotkania dla organizacji (rozwiązanie „systemowe”)
- rozwiązania na rzecz transparentności
- rola organów kolegialnych i doradczych -> lepsze wykorzystanie istniejących ciał

Zapisy dot. konsultacji w Programie współpracy z organizacjami pozarządowymi MPiPS

Rdz. IV. Formy współpracy

Współpraca administracji publicznej i organizacji pozarządowych przy tworzeniu polityk publicznych:

- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności;
- **konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji**
- **konsultowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z Radą Działalności Pożytku Publicznego i innymi ciałami opiniodawczo-doradczymi**
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej

Jakie elementy dotyczące konsultacji warto zawrzeć w programach współpracy z organizacjami pozarządowymi?

- Aksjologia, czyli zasady prowadzenia konsultacji,
- Minimalne standardy odnośnie przebiegu konsultacji (np. metod zasięgnięcia opinii, kanałów informowania),
- Rola ciał doradczych w ministerstwach, których członkami są organizacje pozarządowe w procesach konsultacyjnych,
- Spis tematów/ rodzajów dokumentów, które będą przekazywane do konsultacji organizacjom,
- ...

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ!

KONTAKT:

Katarzyna Beszczyńska, kbeszczynska@stocznia.org.pl

Ewa Stokłuska, estokluska@stocznia.org.pl